

SLOVENSKI NAROD.

Izbija vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstrijsko-ogerske dežele za vse leto 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za jeden mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom računa se po 10 kr. za mesec, po 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština znaša.

Za oznanila plačuje se od četiristopne petit-vrste po 6 kr., če se oznanilo jedenkrat tiska, po 5 kr., če se dvakrat, in po 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska. Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. Uredništvo in upravništvo je v Ljubljani v Frana Kolmana hiši, „Gledališka stolba“.

Upravništvu naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari.

Po volitvah državnega poslanca.

Iz Ptuja 2. febr. [Izv. dop.]

Spolnila se je slovenskemu narodu želja, da je postal blagi boritelj za pravice svojega naroda **g. Božidar Raič** državni poslanec. Novo izvoljeni poslanec pa smesto skoro jednoglasno izvolitvijo biti ponosen, akopram o tej nikdo ni dvomil, kajti sedaj je osvedočen, da stoji za njim vse slovensko prebivalstvo okrajev Šmarje, Ptuja, Ormoža, Ljutomera, Radgone, št. Lenarta in brez male izjeme zapeljanih Rogaškega okraja. Izvoljenemu poslancu naši nasprotniki jedino očitajo, da je „pop“ in jeden najradikalnejših Slovencev. Obe trditvi ste resnični. Raič je „pop“, ali on je rekel svojim volilcem: jaz sem ponosen, da sem „pop“ slovenskemu narodu. Da je pa Raič v svojih narodnih zahtevah zelo radikalen, znano je tudi njegovim volilcem in ravno ta stroga radikalnost in krasno ogromna večina sta nam veseli prikazni o probujenju našega naroda. Kedo je zahteval Raiča za poslanca? nikdo drugi nego slovenski narod sam, jasni dokaz, da hoče imeti naš narod v Beču pravega zagovornika, ne oziraje se na deano niti na levo, temveč zahtevati ima vedno in odločno to, kar mu pripoznata narava in zakon.

O volitvi samem izpregovoriti mi je le malo, kajti ne zdi se mi skoro vredno odkrivati nasprotne nesramne agitacije. Ker pa nas je ta volitev zopet nekaj poučila, treba, da si najpotrebnejše zapamtimo.

Mi moramo priznati, da nismo agitirali, kajti zdelo se je nam nepotrebno agitirati za velikana Raiča. Vsaj tega moža pozna vsak prostak Ptujškega, Ormoškega, Ljutomerskega, Radgonskega in št. Lenartskega okraja. Le v Šmarijskem in Rogaškem okraju ga prosti narod ni poznal. Zategadelj predstavil se je izvoljeni v Šmariji, v Rogatci pa ni bilo več možno, kajti čas je bil prekratek. Zato pa je tudi v Rogaškem sodnijskem okraju dobil nasprotni kandidat največ glasov. Rogaški okraj pa je tudi jeden najbolj zapuščenih okrajev cele slov. Štajerske. Temu je vzrok to, da tam ni pravih voditeljev in ker je narod jako ubožen in odvisen od tujega kapitala. Zato treba, da začnejo tamošnji rodoljubi energično postopati.

Poglejmo nekoliko številke oddanih glasov.

Glasovi volilcev Ptujškega, št. Lenartskega in Ormoškega, razdelili so se tako:

202 Raiča	16 Lešnika.
Ljutomer-Radgona	69 „ 2 „
Rogatec-Šmarje	47 „ 24 „
tedaj	318 Raiča 42 Lešnika.

V sodnijskem okraju Ptujskem dobil je Lešnik 12, v Ormoškem 2, št. Lenartskem 2, v Ljutomerskem 1, v Radgonskem 1, Šmarijskem 6 in Rogaškem 18 glasov. Te številke so nam tedaj jasni dokaz našega narodnega razcvitanja.

Treba pa nam bode našo pozornost obrniti v Rogaški okraj.

Naši nemčurji pa so zopet za jedno blamažo bogatejši, katero jim mi iz dna srca privoščimo. Pošiljali so namreč ti ljudje volilne oklice po vseh okrajih, se ve tudi v slovenskem jeziku, volilnem možem na dom. Naše začudenje pa moramo zopet in zopet izreči in vprašati: od kod dr. Mihelč in njegovi pristaši imena vseh volilnih mož takoj izvedo? Mi vemo nekaj, toda za danes še zamolčimo, kajti vedno nam še besede po ušesih brenče: „le popa ne“. — Če nam bodo nemški listi dali povod o tej zadevi še pisati, storili bomo in odkrili marsikaj tacega, kar jim ne bode prijetno donelo. — Našemu novemu poslancu pa zakličemo pred ustopom v državni zbor: stori vse, kar smatraš koristnega za svoj narod, kajti slavna izvolitev svedoči, da je Tvoj Tebi toli hvaležni slovenski narod, kojega čast bodeš imel v kratkem že zastopati na najvišjem mestu, vedno za Teboj. Tudi tam „gori“ ne zabi, da je v Tebi volil poslanca zagovornika za svoje pravice in nikdar ne posredovalca. — c.

Iz državnega zbora.

Z Dunaja 1. februarja.

Boj mej Nemci in Čehi, ta tisočletni boj, v katerem je v preteklih stoletjih toliko krvi teklo, bje se tudi danes z istim fanatizmom, kakor ob Husovem času, le da zdaj ne teče rdeča kri, ki bi gnala mlinske kamne tri, ampak le neusahljivi tok besedij v parlamentu, v shodih in časnikih. Besede sicer nikogar ne ranijo, pa kdor posluša strastne strupene napade „pemskih“ Nemcev na njihove sodeželane in dasi bolj mirne, a vender pikre in od-

ločne odgovore Čehov, čuti iz vsake besede, da stari boj ne le da ni končan, temveč, da huje plamti nego kdaj. In temu se ni čuditi.

Po bitki na Beli gori leta 1621. ležali so Čehi na tleh in nikdo ni upal, še sami ne, da bi kdaj spet ustali iz groba, v kateri so deželohlepni Nemci že toliko Slovanov pokopali. Avstrija se je priklonila nemškej zvezi in Nemčija je segala od baltiškega do jadranskega morja, dalje nego so si Nemci sami kdaj domišljevali. Pa narodnostna ideja ki je Nemce vodila v boj proti Napoleonu I., prešinila je tudi druge narode in na veliko začudenje in še hujo jezo Nemcev vzdignili so se Čehi iz groba in pozneje celo pozabljeni Slovenci. Oba naroda segata daleč v ozemlje, katero so Nemci že imeli za svoje. Ako se Čehi ne uničijo, ostanejo ločeni severni od alpskih Nemcev, Slovenci pak zapirajo pot do južnega morja.

Zato je Plener z vso strastjo fanatičnega Nemca klical v dvorano: Nemci nikdar ne bodo dopuščali, da bi se ustanovila slovanska država na Češkem, katera bi kakor zagvozda tlačala mej Nemce in katera bi bila kol v nemškem mesu.

Ne more se pa tajiti, da neka druga Plenerjeva izjava ima mnogo resnice v sebi in je vredna, da si jo zapomnijo slovanski poslanci. Rieger je namreč citiral Bismarcka, da celo on obsojuje postopanje Herbstone stranke. Plener tega ne taji, pa dostavlja: Vsak veliki državnik ima dvojni cilj pred seboj, jednega za bližnji čas, jednega za bodočnost. Prvi cilj Bismarcka je, da ohrani zvezo mej Nemčijo in Avstrijo za močiči slučaj nemško-francoske ali nemško-ruske vojske. V ta namen treba, da se ne kaže sovražnika avstrijskih Slovanov, kajti on dobro pozna njihovo lojalnost, ve, da se bodo vselej zvesto borili, če prav bi šlo proti Rusiji. S tem prvim in za zdaj glavnim ciljem združuje Bismarck drugega za prihodnost. On ve, da so vsled avstro-slovanske politike avstrijski Nemci čem dalje tem huje razdraženi in — toda Plener ni nadaljeval, ampak le dostavil, da vsak lahko sam sodi, kam bo peljala taka razdraženost avstrijskih Nemcev. Plener torej meni, da so avstrijski Slovani le orožje Bismarckovo proti najnevarnejšim nemškim sovražnikom: Francozom in Rusom. Ko pa bode s pomočjo avstrijskih Slovanov Nemčija premagala Francosko

LISTEK.

O slovenskeji stenografiji.

(Spisal Bezenšek.)

(Dalje.)

A g. Zupanu menda ni znano, ali pa je nalašč zamolčal, tako da moram, akoravno se vidi nekako neskromno, da paralizujem gornjo Zupanovo trdnjo, sam spomenoti, da sem bil imenovan v dan 11. marca 1883 tudi častnim članom stenografskega društva „La Taquigrafia“ v Madridu. Da-li tudi za to, ker delam morebiti propagando za španjolsko tahigrafijo ali za urivanje španjolskih proizvodov v slovenski jezik, in da zaslužim to čast od španjolske strani?! — Mislim torej, da ta dva fakta po svoji protipoložnosti — jedno priznanje od strani Nemcev, drugo priznanje od strani Španjolcev — dokazujeta jasno neosnovanost gornjega Zupanovega predpolaganja, tako da zamorem biti čisto mirne duše v tem obziru in odbijam to podlo insinucijo g. Zupana od sebe z največjo energičnostjo.

V obče vsak, kdor me pozna od mladosti, vé, kako sem gledal na Nemce, in da sem zaradi javno pokazovane ljubezni do slovenske reči v opreki nemškeji, moral preganjanje trpeti, ter se na Hrvatsko umakniti.

A potem živeč že 10 let zmirom mej slovanskimi brati na jugu (nekaj časa tudi na severu), imel sem gotovo prilike, ukrepiti se v ljubezni do slovanstva in v nazorih svoje mladosti, ter mislim, da baš tem okolnostim se imam zahvaliti, da imam čisteji in širji pojem o slovanskem duhu, njegovem značenji in o potrebah Slovanov, nego ga ima gosp. Zupan, ki misli, da samo še stenografija more Slovence ali Slovane rešiti, in ž njo da trebamo začeti otrepati se „znanstvene zavisnosti od drugih narodov“ katero nam Nemci očitajo, in posebno gledé stenografije mu je to predbacivanje trpkó in bridko“.

Mislim, da je to mnenje g. Zupana jako jednostrano in omejeno. Ako bi se hotel g. Zupan z mano spustiti v razpravo, kako treba Slovincem ali v obče Slovanom postopati, „da nas ne bodo Nemci pri vsakeji priliki opozarjali na našo znanstveno zavisnost od drugih narodov,“ jaz bi mu citiral dela slavni Slovanov, iz katerih bi se on

zamogel o tem bolje poučiti, a dodal bi mu marsikaj tudi iz svoje skušnje. In take razprave bi bile primernejše za podlistke „Slov. Naroda“ in zanimliveje za njegove čitatelje, nego razpravljati o pomanjkljivosti jedne sisteme, brez da se zamore s stenografovanimi primeri dokazati ali odbiti ta trdnja, in pa govoriti o sovršenosti ali popolnosti druge sisteme, katere še nismo imeli prilike videti in poskusiti.

Ako hoče g. Zupan razpravljati o stenografiji, naj se pojavi torej v kakem strokovnem listu, pripravljen sem odgovarjati mu ne samo jaz, nego še stotine drugih. A ako si hoče razbistriť pojme o duhu, zadači in „znanstveni neodvisnosti“ Slovanstva, zamore nastopiti v „Slovenskem Narodu“. Mislim, da bom v tem obziru tudi jaz v stanu popraviti marsikateri njegov pojem, kateremu „na prvi mah poznaš tujko z nemškim licem, nemškim značajem, ki nosi celo nemško obleko, le s slovenskimi in hrvatskimi krpami“. Take „tujke“, ki se žalibog še nahajajo pri nekaterih Slovincih, je gotovo zaslužneje in potrebneje popravljati, nego iskati „tujke“ v mrtvih potezah — v stenografskih znakovih! (Konec prih.)

in Rusko, potem bode Nemčija vsemogočna, Slovani so storili svojo dolžnost in — Nemčija bo spet segala od Balta do Adrije.

Debata o Herbstovem predlogu je le nadaljevanje jezikovne, ki se je končala z ovrženjem vseh predlogov, nadaljevanje nikdar mirujočega češko-nemškega boja. Spet se je oglasila cela vrsta govornikov od obeh strank, pa zbornica je v teh osmih dneh že toliko slišala o narodnostnih razmerah na Češkem, da je po zaslišanju šestih govornikov zaključila debato, in da bosta le še glavna govornika: Herbst in Trojan dobila besedo.

Izjemne naredbe za Dunaj in veliki del Nižje Avstrijskega so se predložile državnemu zboru, da jim pritrudi. Mnenje je različno in prišlo bo gotovo v zboru do hudih debat, ker po teh naredbah dobi vlada prav absolutno moč, katera ni, kakor na Nemškem, omejena na socialno-demokratsko rovanje. Tudi se mnogim ne zdi dokazana potreba tacihi skrajnih sredstev. Pri debati bo menda razložila vlada, zakaj si brez izjemnih naredb ne upa reda in miru vzdrževati. Gotovo že pri prvem branji, ki bode v prihodnji seji v torek, pride do razgovora. Večina je sklenila, vladni predlog izročiti posebnemu odseku, kateri bode najbrž moral v zboru poročati.

Herbst je danes po svoji stari navadi hujskal in hujskal. Novega ni vedel povedati. Silno togotil se je, da je minister Pražak se predrznil govoriti o državnem pravu češkem in o tisočletni češki zgodovini. Končno je apeloval na nemške sorojake v čisto nemških deželah, od katerih pričakuje, da ne bodo pozabili svojih zatiranih rojakov na Češkem. Smeha ve Herbst s svojimi govori vselej veliko vzbujati, tedaj mu ne more nemško srce tako hudo krvaveti, kakor se dela. Njegov predlog je bil ovržen, in s tem češko-nemški boj v parlamentu odložen — vsaj do budgetne debate.

Govor poslanca dra. Gregra v jezikovnej debati.

(Dalje.)

Sklicovalo se je zastran državnega jezika na druge države; pa v tem obziru sti samo dve kategoriji držav. Jedne so jednojezične, in pri teh govoriti o državnej jeziku bilo bi komično. V Prusiji so sicer nemščino upeljali za državni jezik za Poznansko, pa ravno ta izgled je za nas tako strašen (slišate! na desni), ta izgled ne kaže prevelikih dobrot državnega jezika. Pa je še neka druga kategorija: mnogojezične države. Tu je pred vsem Švica. Član 109 švicarske ustave se glasi: „trije glavni jeziki Švice — nemški, francoski in laški — so narodni jeziki zveze. Kar se tiče Belgije, pravi belgijska ustava: „Raba v Belgiji navadnih jezikov je svojevoljna.“ Meni je dobro znano, da je francoski jezik zadobil v Belgiji veliko prednost nad flamiškim, pa to se je ravno tako razvilo, kakor pri nas prednost nemškega jezika. Mnogokrat se prigodi v Belgiji, da advokati, ki imajo zastopati flamiške stranke, pri začetku obravnave izrečno zahtevajo, da se zapiše v zapisnik, da imajo popolno pravico pri vsej obravnavi posluževati se flamiškega jezika, četudi potem tega ne uporabijo in le francoski govore. Nadalje imamo Ogersko; od nekaterih strani se je že kazalo na Ogersko. A če že hočete delati primere, tedaj prosim vas, nikakor ne primerjajte narodov, ki so že kdaj sestavljali samostojne države z onimi, ki še nikdar neso bili samostojni. Primerjajte rajši naše razmere z onimi mej Ogersko in Hrvatsko.

Čtajte določbe ogersko-hrvatske pogodbe in videli boste, kako je z jezikovnim vprašanjem v zlejš Ogerske. Jaz nečem natančno preiskovati, kako Hrvatje v praksi razumevajo enakopravnost, vam je znan konflikt radi madjarskih napisov na uradnih grb.h. Ko bi mi Čehi bili tako občutljivi, imeli bi mnogo konfliktov (veselost na desnej).

Nič srečnejši ni v motivih poročilo manjšine, Koj z začetka pravi: Da je nemški jezik državni jezik v Avstriji, to se ne da oporekati, ker je že več stoletij zakonito in djanstveno kot tak v rabi. Če je to res, potem res ne vem, kaj gospodje prav za prav hočejo (veselost na desni). Potem je Wurmbrandov predlog prav odveč.

Kot drugi jako važni motiv se navaja, da se pod to vlado že štiri leta Nemci v Avstriji zatirajo, da so brez varstva (veselost na desni). To je težko obdolženje. Ko bi bilo to res, kar pravi manjšina, da se nemški jezik in nemška narodnost v Avstriji zatirata, tedaj bi ne bila dolžnost samo leve strani te zbornice upirati se temu, temveč tudi desnice, ki

si je zapisala na svojo zastavo: Jednakopravnost za vse narodnosti. (Dobro! dobro! na desnici). In to bila bi dolžnost vsakega liberalca, katere narodnosti naj si že bode. (Pritrjevanje na desni). Kajti najlepši atribut svobode je po mojem prepričanju atribut jednake pravice za vse narode in narodnosti. (Dobro! dobro! na desni.) A ni resnica, da bi se Nemci zatirali v Avstriji. Če se izgovori tako težko obdolženje, tedaj je tudi treba to dejanski dokazati. Manjšina pa ni navela nobenega dejanskega dokaza, ker ga ni mogla (dobro! dobro! na desni). Jaz ne poznam razmer v drugih deželah, vendar mislim, da to ne velja za čisto nemške dežele, da na Solnograškem, Tirolskem in Predarliskem hudobni Čehi ne zatirajo Nemcev. (Veselost na desni.) Pa jaz poznam razmere na Češkem, in to obdolženje je zlasti proti nam naperjeno, in jaz moram to obdolženje odločno zavrniti.

Manjšina navaja faktum, da je država ustanovila češko vseučilišče. (Veselost na desni.) To je res; vi veste, da smo mi po dolgih bojih, z velikimi, neprimernimi žrtvami dosegli češko visoko šolo. Jaz nečem spuščati se v to, kakšna je ta; ali je pa v tem kaka krivica, če se je staro bogato in razkošno preskrbljeno vseučilišče Nemcem pustilo, in se je poleg tega ustanovila uborna češka visoka šola? (Res je! na desnici.) Ali se je zato storila nemškemu narodu kaka krivica, če se je drugim narodom dala pravica. Ali je že to zatiranje Nemcev, če se drugi narodi ne zatirajo? (Pritrjevanje na desni.) To je ves dokaz o zatiranju Nemcev na Češkem.

Nek drug motiv manjšine se glasi, da na vse obravnave te zbornice upliva in pritiska narodnostno in jezikovno vprašanje. Jaz to priznam, da je res, da je vse naše javno, delomo že privatno življenje otrovano od narodnostnega in jezikovnega vprašanja. Nikdo bolj ne želi, kakor jaz, da bi se vendar jedenkrat srečno rešilo to vprašanje. Pa Wurmbrandov predlog ni olje, ki bi pomirilo visoke valove narodnostnih bojev, to je olje, ki se vliva v goreče plame (pritrjevanje na desni); ali ste pomislili kak upliv, kake posledke bi napravil ta predlog v vseh svojih konsekvencah na nemške narode v tej državi? Ravno nemških narodov moralo bi se polastiti nejevolja na nemški narod, ki jim usiljuje svoj jezik. Nahajajo se naredbe v državnem življenju, ki so krivične, pa se vendar brez mrmranja prenašajo, a vzbudile bi takoj hud upor, ko bi se poskusile s zakoni proklamirati za pravične; temu se protivi čutje poštenjaka, da bi krivica se naredila za pravico. (Dobro! dobro! na desni.)

Vi pravite, da je jezikovna naredba, ki je samo postavno osvežila stoletne institucije, vzbudila veliko razburjenost v nemškem narodu. Koliko večja bi moralo biti razburjenost pri nenemških narodih, ko bi se Wurmbrandov predlog naredil za zakon. (Prav res! na desnici.) Ali bi bilo to modro vladanje, da bi se jeden del prebivalstva s tem pomiril, da bi se drugi večji del vznemirjal? Ali bi bilo pametno, če se požar jednega dela hiše gasi, večji del pa zažge? (Prav res na desnici.)

Kar se tiče opazke, da se bi Avstrija federalizovala, da bi se dežele češke krone, v samostojni stvor izluščile, se to gotovo ni resno mislilo (veselost na desnici), kajti če bi stalo v knjigi osode, da bi se kdaj dežele češke krone preustvarile v samostojno skupino tedaj, tako silnega toku ne bodo ustavila tako malenkostna sredstva, kakor je Wurmbrandov predlog. (Prav dobro! veselost na desnici.) Ali kar bi mogel doseči ta predlog, je to, da bi se zopet oživilo in utrdilo v češkem narodu hrepenenje po zjedinenju dežel češke krone (prav dobro! na desnici), tedaj ravno nasprotno temu, kar se doseči hoče.

Profesor Tomašček je nam zaklical, da se mi Čehi moramo nemščine učiti, da ne zaostanemo v kulturnem razvoju. Pa jaz mu morem zagotoviti, da so češkemu narodu že bili znani poti, kako se pride do kulture, ko še Avstrije ni bilo. (Prav res je na desnici.) Mi lahko pokažemo v zgodovini našega naroda neko dobo, v katerej se je češki narod bil visoko pouzdignil v kulturi brez znanja nemškega jezika in brez milostljivega sveta profesorja tomaščka. (Veselost na desnici.) (Konec prih.)

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. februarja.

„W. A. Z.“ pravi, da sedanjega nestrpljivega položaja na Češkem ni ustvarila jezikovna naredba. Že dolgo se češki duhovniki urivajo v nemške kraje. Temu strupu se je pa treba ustaviti s

protistrupom. Čehi so utrakvisti, in tudi mi moramo postati, če se hočemo ubraniti češkemu navalu. Dr. Halvich je tožil, da se Nemci težko uče češčine, a če vse tako ostane, bodo Čehi vedno več posedli. Pa so še druga sredstva, s katerimi se je moč ustavliti Čehom. Prvič, ko bi liberalci stopili v vladni tabor, potem bi vlada se ozirala in pospeševa a njih težnje, drugič, ko bi se združili s klerikalci, potem bi imeli večino, ter bi lahko zahtevali in ne bilo bi treba nič več prositi; tretjič pa, ko bi preudarili kaj, morejo odstopiti brez velike škode za nemštvo, ter bi popustili prostovoljno postojanke Čehom, katere se ne dajo braniti. S tem bi nastal na Češkem mir in osnovala bi se v parlamentu nova liberalna večina. Mi ne priporočamo biti prvega, niti drugega, ampak tretje, da se mirno sporazumemo. Sicer naj pa liberalni vodje natančno preudarijo, kaj je storiti, najslabše je pa, če se nič ne stori.

Izjemne naredbe na Dunaji so se že začele praktično izvajati. Več delavcev je že dejan v zapor, mnogo oseb pa že izteranih iz stolice. Nek za v nedeljo napovedan shod delavcev je policija prepovedala, in prostore socialističnega časopisa je zaprla policija. Kak vspeh bodo imele te naredbe bode še le prihodnost pokazala. Sicer pa bode vse to tudi voda na mlin liberalcev, ki vsako priložnost porabijo, da napadajo ekonomično politiko sedanje vlade.

K Lienbacherjevemu agrarnemu klubu pristopilo je kakih 15 poslancev, in imeli so že svoje posvetovanje. Lienbacher je označil stanje, kakršne bodo zavzemal agrarni klub, njegovi sklepi neso za nikogar vezilni. Šhajal se bo le semtrtja v posvetovanje, kadar bodo taka vprašanja na vrsti, zato se pa tudi ni organizoval, kakor drugi klub, ter si ni volil svojega predsednika.

O razmerah na Češkem prineslo je „Novoje Vremja“ dopis iz Prage, ki kaže, da je dopisnik jako dobro poučen s češkimi razmerami. Mei drugim piše on: „Narodna zavest je poslednji čas jako napredovala na Češkem, kar Rusi jako veseli. V Rusiji so imeli Čehi vedno za dobre Avstrijce, tudi takrat, ko so bili v opoziciji. Zlat, ko so postali vladna stranka, neso postali nič slabši Avstrijci, pa zato tudi ne nič slabši Slovani. Mi Rusi želimo, da bi se vsem Slovanom v Avstriji dobro godilo. Prejšnje pasivne politike Čehi neso mogli nadaljevati. Narod bil je že z njo nezadovoljen. Prav so naredili Čehi, da so nastopili aktivno politiko, s tem so mersikaj dosegli, pa nič neso zgubili. Na Češkem zamorejo biti vsi zadovoljni s svojim političnimi vodjami...“ Potem ko opiše dopisnik razne češke vodje, nadaljuje: „Res so mej Čehi nekateri „nespravljivi“, Mladočehi namreč, ki vedno nasprotujejo fevdalcem in klerikalcem, pa njih nespravljivost obstoji samo v teoriji, v praksi se pa vsi pokore češkemu narodnemu vodji Riegru. Veljava tega moža je taka, kakršne nema nikak politik na cellem svetu. Nasprotniki in prijatelji vidijo v njem vodjo in očeta češkega naroda. Mladočehi ga res včasih napadajo v časnikih, a resno se mu ustavljati ne upajo. In ko bi se vsi češki politiki izrekli proti Riegru, narod bi se pa potegnil zanj. In oni, ki živja tako veljavo, je prost človek, brez kake uradne stopinje, prost v najboljem pomenu te besede. On se tudi v privatnem pogovoru večkrat uda nekemu ognju navdušenja, kakor Gladstone. Ta mož ni nikdar hrepenel po kakej karjeri ali odlikovanju. Vse njegove napeke poravna njegova čut in spoznanje do potreb češkega naroda. Ohranil si je celo v starosti tako čvrst duh in srce, da mu vsi to lahko zavidajo. Rieger je poslednji onih čeških domoljubov, ki so narod vzbudili k novemu življenju. Noben mlajših čeških politikov se ž njim primerjati ne more.“

Vnanje države.

„Norddeutsche Allgemeine Zeitung“ zvedela je iz Belega grada, da **srbska** vlada misli predložiti novejši skupščini razen budgeta in davkarske reforme, še zakon o premeni politične uprave, kateri bo prikrajšal avtonomijo občin, in povečal vladini upliv na občinske zadeve, spremeno tiskovnega zakona, katerega je naredila naprednjaška stranka, z uvedanjem objektivnega postopanja s konfiskovanjem časopisov in poostrenjem kazni za tiskovne prestopke. Tudi bode vlada zahtevala pravico, da bode mogla vsak časopis zatreti, ko ga bode poprej jedenkrat posvarila. Nadalje hoče odpraviti pravico društev in shodov, tako da bode osnovanje novih društev in napravljene shodov popolnem zavisno od ministerstva. Res daleč so že prišli v Srbiji, s tem, da so se deloma izneverili slovanstvu in začeli neumno posnemati zapad.

Po poročilih iz Petrograda so vsa poročila o umoru žandarmerijskega častnika v Harkovu izmišljena. Sploh so poročila o zarotah **ruskim** nihilistov jako nezanesljiva. Ruskim listom je prepovedano pisati o tem, tuji dopisniki so pa večkrat slabo poučeni, večkrat pa tudi vodi njih **peres** slepo sovražstvo do Rusije in vsega slovanskega.

Stanje sedanjega **italijanskega** ministerstva je jako trdno, zastoj se prizadevajo je vreči opozicijske stranke. Pri volitvi predsedstva zbornice izvoljeni so vsi predsedniki in izmej devetih njih namestnikov sedem iz ministerjalne stranke. Pri obravnavi vseučiliščne reforme vzprejela je zbornico vse člane vladne predloge, dasi tudi so nasprotne stranke hotele porabiti to priliko, da vržejo naučnega ministra Baccelija, znamenitega zdravnika,

katerega politična prošlost je pa neboliko omadeževana. Pa ministerski predsednik Depretis se je potegnil za svojega tovariša, in razrušil vse nakane vladinih nasprotnikov.

V španjskih konservativnih krogih se opreka vest, da bode novo ministerstvo nazadnjaško in klerikalno. Hodilo bode po istem potu kakor prejšnja vlada in bode liberalno in tolerantno, samo v absolutno potrebnih slučajih bode konservativno.

Dopisi.

Z Dunaja 1. februvarja [Izv. dop.] Izjemne vladne naredbe so povečale strah mej prebivalstvom, katero si domišljuje še buje nevarnosti, ker sicer ne more razumeti, zakaj vlada tako rekoč obsedni stan progiaša. Da pa socialisti ne mirujejo, kažejo razne dogodbe v poslednjih dneh. Ministerski predsednik grof Taaffe je dobil pismo, ki se mu je zdelo sumno. V njem se je res pri preiskavi našel dinamit.

V operi so v salonu pred cesarsko ložo neki večer našli človeka, ki se ni mogel izkazati, kaj je imel tam opraviti. Zaprli so ga.

Danes se je raznašala govorica, da je spet policaj ustrujen. In res se je nekaj zgodilo, kar je sumno. Na Landstrasse je šel mož mimo fijakarjev in jednemu v roko stisnil nekaj v papir zavitega. Fijakar gre k bližnjemu policajski in mu paket izroči. Ta začne s klinčekom vrtati, a v tem hipu eksplozija in policaj je roka raztrgana od dinamitne patrone.

Za jutri in nedeljo so podvojene policijske straže in bodo tudi vojaki pripravljene, ker se je bati delavskih izgrediv. Vodja socialistov zaani Peukert, poprej nemški državljani, je bil prav v poslednjem času v Rudolfsheimu za občana vzprejet, se tedaj ne sme iztirati iz Avstrije. Zares gemütlích so ti Dunajčanje, da posele občanstvo tacemu razupitemu agitatorju.

Iz Ljutomer 31. januarja [Izv. dop.] Pri današnji volitvi oddalo se je 71 glasov. Gospod Božidar Rač dobil je 69 glasov, a nemškutarski kandidat Loeschnigg le dva glasa. Pri tej priliki ne moremo zamolčati, kdo da sta ta dva „možata možaka“ v našem okraju. Eden je nek Wratscko iz Gornjeradganskega okraja, a drug Roman Nemeč. Kar se zadnjega tiče konstatujemo, da je občinski predstojnik na Kamenščaku, zraven tega pa še pisar pri okrajnem glavarstvu. Kameščanci drugič bodite opreznější, ne volite si mož, ki delujejo vašemu prepričanju nasprotno.

Iz Celja 28. januarja [Izv. dop.] (Nemške denunciacije.) Tik pred volitvami občine Celjske okolice prinesla je „Celjanka“ na prvem mestu poročilo, da se je vložila ovadba proti mestnemu kaplanu g. Žičkarju in drugim zaradi tega, ker je gosp. kaplan po goljufovih zvičajnostih si prihinavčil volilnih pooblastil, zaradi obrekovanja nasprotnne stranke itd. Očitala mu je, da je pošiljal okoli po pooblastila in volilke za pooblastila na ta način sleparil, da so podkrižale ali podpisale volilna pooblastila v mnenji, da so potrdile prejem pastirskega lista, ki se jim je izročil. Obetala je „Celjanka“ vse spraviti na beli dan in obljubila je hrepenečim Celjanom, da doživé kaj groznega, kajti velika hudodelstva se bodo razkrila. Kakova predrznost v pisavi! In kar Celjanka vender storiti ni mogla očitno, storili so znani celjski pobalini po ulicah, kričaje mimogredočim na ušesa. In kaj je zdaj z goljufjo, s pastirskim listom? Preiskava se je ustavila, ker je vse to gola laž in hudobno obrekovanje. No, Celjanka, zakaj pa zdaj ne prineseš v uvodnem članku izid svoje denunciacije, saj si vender obljubila svojim vernikom, da prineseš natanko vse podrobnosti zanimive zadeve in izid ovadbe?? Nesramna si dosti denuncirati pošteni-jaka pri ljudstvu, (hvala Bogu samo pri Celjanih, ker dalje tvoj upliv ne sega) a prepoštena si priznati svoje laži.

Ali sme take nesramne laži Celjanka pisariti? Ali sme Celjanka prinašati obrekovanja poštenih mož? To bode, če se ni, poprašal gospod Žičkar in drugi, ki so bili zatoženi, c. kr. okrožno sodišče v Celji, to je dolžan gospod Žičkar sam sebi in tudi nam; mi pričakujemo to.

Saj se v kazensko-pravdnem redu nahaja tudi §. za tiste, ki so po krivem pri sodnji ovadili poštenega moža in tudi se bo za Celjanko našel §., ki ji bo povedal, da ne sme kar bode lažnjive denunciacije prinašati, posebno če so tako velikega kalibra, ko ravno navedena.

Izid bomo poročali, pa ne tako, kakor Celjanka, da samo obljubuje, seveda bi ona bila tudi rada prinesla izid, ko bi bila ta zadeva po njenej želji izpala.

Z Novega Mesta 28. januarja. [Izvirni dopis.] Dolenjska broji skoraj polovico kranjskega prebivalstva, plačuje skoraj polovico davka v deželno blagajnico, revščina povsodi vlada, kamor se oko ozre, ali deželni zbor se za njo tako malo, ali bolje rečeno nič ne zmeni. Častitim bralcem mora biti po mnogih izrekih strokovnjakov znano, kake izvrstne kraje za kmetijstvo, vino- in sadjerejo ima naša Dolenjska, a da je v kljub temu vse to na najnižji stopinji pod našim cesarstvom in da vse gospodarstvo nekako rakovo pot leze. Promet vedno pojenjuje in naše mesta, namesto da bi se širila, se vedno krčijo. Omeniti bočem n. pr. naše Novo Mesto. To mesto je imelo pred kakimi 40 leti, predno se je začelo na Savi hrvatsko železnico graditi, mnogo prometa, vojskov je bilo vedno 300—500 mož, dijakov na naši višji gimnaziji vedno mnogo in vsa trgovina dolenjska se je v to mesto stekala; bilo je tedaj v tem mestu jako živahno in vse zadovoljno. Drugače pa danes. Batalijou lovcev, kateri je bil tukaj nastanjen, nas je pred tremi leti zapustil in se neki nikoli več ne povrne, ravno tako nas bodo čez dva meseca deželni brambovci zapustili, kateri so imeli dozda tukaj svojo postajo, se v Ljubljano podali in tudi nikoli več ne povrnili, kasarne pa prazne ostale.

Nekateri hočejo vedeti, da nam vlada name-rava s časoma tudi c. kr. okrožno sodnijo odvzeti. Vsakdo si tedaj lahko predstavlja, kako zelo bode naše mesto potem propadlo, ako se nam vse to od-vzame, kajti 3—500 vojakov, kakih 180 dijakov, okoli 14 profesorjev, do 30 uradnikov in mnogo družega osebja je nam dozda in okolici puščalo vsaki mesec mnogo, mnogo tisočev goldinarjev za hrano, stanovanje, obleko itd. Zdravega društvenega življenja mej obrtniki, poljedelci, trgovci in drugimi samostojnimi meščani, kakor nekda, ni več. Zato skrbi deloma revščina, preziranje poštenih nižjih in srednjih stanov od strani višjih in bogatejših in udje vladovražnih nemških bralnih društev v Novem Mestu, Metliki in Kočevji, kateri vedno zato skrbé, da narodne duhove s svojo nemško ošabnostjo in propagando razburjajo in dve mej seboj si nasprotni stranki v mestih ohranjajo. V veliko žalost naroda pa ta vladovražna nemška bralna društva po večini c. kr. uradniki vzdržujejo.

Naši poslanci že deset let obljubujejo, da bode železnico dobili, katera bi morebiti nekoliko našo Dolenjsko vzdignila, a mislim, da bode mo na njo, ako se bodejo razmere še na dalje tako razvijale, še kakih 50 let čakati morali.

Poleg vašega dnevnika se nahaja še nek drugi slovenski dnevnik pod imenom „Slovenec“, kateri neizmerno koristi in potrebe nameravane Loške železnice ne more dosti omeniti, mi Dolenjci smo se mu morali pa zameriti ali kali, kajti v kljub temu, da ga naša bralna društva in duhovščina v obili meri podpirajo, ta list v zahvalo, mesto da bi naše gospodarske potrebe odločno zagovarjal, nam tiste naravnost odgovarja. Omeniti hočem tukaj prepotrebne železnične proge iz Krškega v Novo Mesto, katero je mislila vlada pred tremi meseci v proračun postaviti. „Slovenec“, namesto da bi to progo zagovarjal, katera bi nam bila sedaj, ko še dolgo upanja nemamo progo iz Ljubljane do Novega Mesta dobiti, izredne koristi, pisal je zlovoljno nasproti, da bi bila ta proga za državo brez koristi, v zvezi z velikanskimi stroški in vedno v nevarnosti pred povodnijo, katerej bi se baje po njegovi povsem neresnični trditvi ne dalo izogniti. Take pisave bi nikoli ne pričakovali od „Slovenca“. Nameravana proga bi bila za vso Krško ravnino velike, največje koristi pa za Novo Mesto, ker bi nam zaradi te proge ne odšla Rudolfova železnica iz Ljubljane čez Novo Mesto na Karlovec ali Ogulin, ker se bode mogla ta proga na vsaki način prej ali slej že iz državnega interesa zidati, in bi potem Novo Mesto ne bilo le v direktni železnični zvezi z Ljubljano in Hrvatsko, temuč tudi s Štajersko. Ako se bode pa preje proga Ljubljana—Novo Mesto—Karlovec dovršila, nemamo potem nikdar več upanja na železnico Krško—Novo Mesto. Ker se je pred kakimi tremi meseci naša vlada tej neudragi progji prijazna kazala, bi se bili imeli naši deželni poslanci, posebno Šuklje pri dotičnih mestih nekoliko bolj za to progo potegniti, a dozdeva se nam, da si misli Šuklje, kot odbornik Ljubljanskega mesta, da se naj gradi železnica iz Ljubljane čez Novo Mesto na Hrvatsko, da

bode Ljubljana od nje kaj koristi imela, ali naj se pa nobena ne gradi, ravno tako se je tudi obnašal v vprašanju, kje naj se napravi srednja kmetijska šola. (Konec prih.)

Domače stvari.

— („Sijajni ples“), doslej „Vodnikov ples“ imenovan, prišteval se je vedno mej najkrajšnje predpustne veselice. Tudi letos na Svečnico združil je ta ples v čitalnični dvorani toliko in tako elegantnega sveta, da je bilo zares „sijajno“. Plesalo je okoli 70 parov in to z vztrajnostjo in veseljem do pozne ure. Izmej dostojanstvenikov bili so prisotni: Dež. predsednik baron Winkler, dež. glavar grof Thurn, FML. Müller, gen. m. Groller, polkovnik Fux itd. — Darila damam bila so prav lično izdelana, k raznim toaletam prikladnih bojah.

— (Štiridesetletnico) svojega službovanja obhajal je pred kratkim g. Stubeč, deželne sodnije svetnik pri c. kr. okrožni sodnji v Celji. Gospod Stubeč spada mej one redke uradnike, ki nikdar, niti pri najhujšem pritisku, neso zatajevali svoje narodnosti, svojega političnega prepričanja. Gospod Stubeč kazal se je vsekar odločnega Slovenca, poleg tega pa si je znal v socialnem življenju pridobiti toliko veljavo, da se ga celo strastna „Deutsche Wacht“ laskavo spominja rekoč, da se je vedno odlikoval po neumornej marljivosti, po pravico-in resnicoljubji, in da je sploh izmej najodličnejih sodnijskih uradnikov na doljem Štajerskem. Taka ocena od take strani treba, da se zabeleži, in možu, kateremu velja, čestita gotovo vsak iz polnega srca.

— (Le brzo!) Z Dunaja se nam piše: Telegram o volitvi Božidara Račja je še le ob 8. zvečer došel v notranje ministerstvo, da si je volitev že ob 2. bila zavsem končana. Mar se zaradi tega Graškim gospodom ni mudilo, izid volitve na Dunaj naznaniti, ker je izvoljenec — Rač in ne Löschnigg.

— (Včerajšnji ples Ljubljanskih veteranov) prirejen po tukajšnji koloni rudečega križa, bil je v istini velikansk. Vsi prostori kazinske restavracije in obširnega salona bile so prenapolnjeni, tako da se sme trditi, da je bilo do 500 obiskovalcev navzočih. Dvorana je bila po g. Saubetu izredno okrašena z veliko z zelenjem obdano sliko presvitlega cesarja, z avstrijskimi mestnimi zastavami itd. Lepo je bilo čitati nad kranjskim in avstrijskim orlom slovenski napis: „Hrast se omaja, in hrib, zvestoba Slovenca ne gane“. Počastili so ples s svojo navzočnostjo vsi odlični krogi mej njimi g. dež. predsednik baron Winkler, dež. glavar grof Thurn g. F.M.L. Eugen pl. Müller, g. G. M. pl. Groller-Mildensse, mnogo štabnih in drugih častnikov domačega pešpolka baron Khun, tudi topničarskega tukajšnjega polka, nič manj pa lepe vrste podčastnikov Kuhnovec, kateri so se skazali kot kaj spretni, vztrajni in elegantne plesalce. Konca plesa nesmo pričakovali, a izvedeli smo, da je bilo do ranega jutra vse židane volje! —a—

— („Kres“) Tega leposlovnega lista 2. številka ima naslednjo vsebino: Kmetski triumvirat. (Dalje.) — Žrtva ljubosumnosti. (Dalje.) — Narodne pripovedke. (Dalje.) — Episke indske pripovedke. Priobčuje K. Glasar. — Nekaj o naših socialnih in ojkonomijskih zadevah. Dr. Ahasverus. — Urban Jarnik. (Dalje.) — Juri Vega. (Konec.) — Razne malenkosti. Dr. Krek. — Lazenje. Spisal Davorin Trstenjak. — Poročilo o hrvatskej književnosti. J. Steklasa. — Drobnoti. — „Kres“ velja za vse leto 4 gld., za pol leta 2 gld.

— („Vrtec“) Časopis s podobami za slovensko mladino. Letošnja 2. številka prinaša: Tri slike, pesen, zložil F. Krek. — Sv. Krištof. Po zlatej legendi, posl. Fr. Hubad. — Povodnji mož. — Nadvojvodi Karl Ljudevit in Rajner. — Dve narodni legendi. Zapisal F. Kosl. — Zgodovinsko-mestopisni obrazci. Spisuje P. F. H. XI. Metlika. — Prirodopisno-natoroznansko polje. Ščinkovčev gnezdo. — Medvedjek. Zemljepisna črtica. — Razne stvari. — „Vrtec“ stane za vse leto 2 gld. 60 kr., za pol leta 1 gld. 30 kr.

— (Bralno društvo v Colu nad Vipavo) priredi v 10. dan t. m. drugo predpustno veselico v svojih prostorih. Program: 1. Govor. 2. Tombola. 3. Ples. Mej početkom petje. K obilnej udeležbi vabi Odbor.

— (Slovenska Čitalnica v Celovci) priredi 6. t. m. „veseli večer“ v svoji sobani pri „Jelenu“ s sledečim sporedom: 1. Slovenec sem; 2. Želje Slovana; 3. Nezakonska mati, samospjev

